

تحقیق حاضر از نوع تحقیقات همبستگی می باشد که در آن به بیان رابطه بین متغیرها پرداخته خواهد شد و در اجرای تحقیق حاضر از روش میدانی (پیمایشی) استفاده شد. اما لازم به توضیح است که تکنیک مورد استفاده در بخش میدانی، تکنیک پرسشنامه می باشد و برای اطمینان از صحت، صراحت و اعتبار سئوالات، آزمون مقدماتی (pre-test) پرسشنامه انجام شد و پس از رفع اشکالات و نواقص پرسشنامه، اقدام به تکمیل آن در میان جامعه نمونه گردید.

۳- جامعه آماری، تعیین حجم نمونه و شیوه نمونه گیری

جامعه آماری این تحقیق را کلیه افراد ساکن در ۲۲ منطقه شهر تهران (اعم از زن و مرد) تشکیل می دهند و حجم نمونه تحقیق شامل ۹۷۶ نفر پاسخگو است که حداقل ۱۵ و حداکثر ۶۵ سال داشته و میانگین سنی آنها ۳۵ سال است. روش محاسبه نمونه گیری در ذیل آمده است. ملاک و چارچوب نمونه گیری اطلاعات منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران می باشد که این اطلاعات در مناطق بیست و دو گانه با جمعیت کل ۷۵۰۰۰۰۰ نفر در ۴۰۰۰ بلوک با مشخصاتی مانند «خانوار، جمعیت به تفکیک مرد و زن، سواد و شغل» توزیع شده است.

چگونگی انتخاب بلوکهای نمونه در هر منطقه

از آنجایی که بلوکهایی که دارای جمعیت و یا وسعت بیشتری می باشند می بایستی شانس انتخاب بیشتری داشته باشند، از این رو در هر منطقه بلوکهای نمونه با احتمال متناسب با جمعیت انتخاب شدند. بدین صورت که با استفاده از جمعیت تراکمی بلوکها و نظر به اینکه این عدد چند رقمی است، به تعداد رقمهای موجود از جمعیت تراکمی به همان تعداد رقم از جدول اعداد تصادفی انتخاب و عدد انتخاب شده در جدول اعداد تصادفی را با جمعیت تراکمی آن مقایسه نموده و در صورتی که عدد استخراج شده از جدول اعداد تصادفی کوچکتر یا مساوی عدد جمعیت تراکمی بود، عدد را پذیرفته و در غیر این صورت عدد استخراج شده را رد

می‌کنیم. بدین ترتیب بلوکهای نمونه در هر منطقه مشخص می‌شوند و با مراجعه به اطلاعات بلوکهای انتخاب شده از مناطق، ویژگیهای آن از نظر «منطقه، حوزه، بلوک، تعداد خانوار» مشخص می‌گردد. در خصوص روش انتخاب خانوار در بلوکهای نمونه لازم به توضیح است که ابتدا تعداد خانوار موجود، طبق آمار موجود در نظر گرفته و ۲٪ این تعداد را به عنوان تعداد خانوار نمونه انتخاب می‌کنیم. دستور فوق را به کار می‌بریم.

اگر تعداد خانوار ساکن در یک بلوک ساختمانی کمتر از ۵۰ خانوار باشد، فقط یک خانوار را به صورت تصادفی از بین خانوارها انتخاب می‌کنیم و در صورتی که تعداد خانوار یک بلوک ساختمانی بین ۵۰ تا ۷۵ خانوار باشد، دو خانوار را به صورت تصادفی انتخاب می‌کنیم و برای تعداد خانوار بیش از ۷۵ خانوار ۲٪ عدد فوق را حساب کرده و به عنوان خانوار نمونه معرفی می‌کنیم.

اما در مورد نمونه‌گیری در داخل بلوک باید خاطرنشان ساخت که انتخاب افراد در داخل بلوکها برحسب حجم جمعیت و بزرگی حجم خانوارهای ساکن بستگی داشت. انتخاب عموماً بر این اساس بود که پرسشگر به ضلع جنوب شرقی بلوک مراجعه و اولین خانه را انتخاب و مصاحبه انجام می‌شد، انتخاب پاسخگویان بعدی با معیار قرار دادن خانه اول و در جهت دست راست از نقطه شروع (جنوب شرقی) می‌باشد و به ترتیب از خانوارها نظر سنجی گردید. در ضمن پرسشگر نباید از پلاکهای مجاور در همان کوچه که قسمت شمالی بلوک پایین می‌باشد نظر سنجی نماید. در واقع اگر پرسشگر نقطه شروع را در ست انتخاب کند؛ اگر اولین پلاک شروع او زوج باشد به ترتیب سایر پلاکهای مورد نظر سنجی نیز باید زوج باشد و برای رعایت اصل پراکندگی و گستردگی در جمع‌آوری اطلاعات پرسشگر نباید از هر خانوار بیشتر از یک پرسشنامه تکمیل نماید و به هیچ وجه پرسشگر نباید به مکانهایی غیر از منازل مسکونی (مثل خوابگاههای دانشجویی، مغازه‌ها، هتلها و...) مراجعه کند.

در پایان باید یاد آور شد که پرسشنامه‌های تحقیق با همکاری ۳۵ پرسشگر آموزش دیده که نسبت به موضوع و سؤالات پرسشنامه از طرف گروه تحقیق توجیه گردیده بودند در (بلوکهای نمونه‌گیری شده و از

افراد خانوار) به شکل مصاحبه تکمیل گردید. در فرآیند گردآوری اطلاعات، تلاش شد انواع خطاهای تحقیق مانند: خطای مربوط به پرسشگران، پاسخگویان، ابزارو... به حداقل کاهش یابد.

۴- متغیرهای مورد مطالعه در تحقیق

در این پژوهش متغیرهای مستقل عبارتند از: تحقق اهداف جمعی، اعتماد سیاسی، امید به آینده (فردی و اجتماعی)، پایبندی به اعتقادات مذهبی، احساس امنیت اجتماعی، احساس عدالت توزیعی، احساس محرومیت نسبی، ارزیابی از تحولات موجود در زندگی و جامعه، اسناد مشکلات به دیگران، و متغیرهای عمومی و جمعیتی (مثل سن، جنس و تحصیلات).
متغیر وابسته این مطالعه میزان احساس رضامندی در بین شهروندان تهرانی می‌باشد. لازم به توضیح می‌باشد که میزان رضایت در ابعاد فردی و فرافردی (اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و نهادی) مورد مطالعه قرار گرفت.

۵- نحوه شاخص سازی و طبقه‌بندی

در ابتدا شایان ذکر است که در گزارش حاضر بعد از جمع‌آوری اطلاعات و ورود آنها به کامپیوتر و حذف گویه‌های ناقص اقدام به شاخص‌سازی نمودیم. بدین شکل که در ابتدا جهت سؤالات (جهت مثبت و منفی) یکسان گردید و در مرحله بعد به گزینه «خیلی کم» کد (۱)، «کم» کد (۲)، «تاحدی و بی‌نظر» کد (۳) و «زیاد» کد (۴) و «خیلی زیاد» کد (۵) داده شد و در گام بعد اقدام به ترکیب (Comput) گویه‌ها نمودیم و شاخص‌های موردنظر ساخته شد. البته از آنجا که لازم بود میزان گرایش پاسخگویان در مورد هر یک از سؤالات برحسب پنج درجه «خیلی کم»، «کم»، «تاحدی و بی‌نظر»، «زیاد» و «خیلی زیاد» برطبق طیف لیکرت نشان داده شود اقدام به کدگذاری مجدد داده‌ها (Recode) نمودیم.

۶- تجزیه و تحلیل اطلاعات:

پس از گردآوری و کنترل پرسشنامه‌ها، با استفاده از نرم‌افزار SPSS.۱۱/۵ تحت ویندوز، بانک اطلاعاتی مورد نیاز تشکیل و سپس داده‌ها مورد پردازش قرار گرفت و با استفاده از تکنیک‌های

آماري مختلف (جداول يك بعدي ، آزمونهاي شدت همبستگي ، رگرسيون چند متغيره و تحليل مسير) خروجيهاي مورد نياز استخراج و مورد تجزيه و تحليل قرار گرفتند.

